

ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО

УДОСКОНАЛЕННЯ ОСВІТНЬО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ЗБІРНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ПРАЦЬ

Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного

**Удосконалення освітньо-виховного процесу
в закладі вищої освіти**

збірник науково-методичних праць

**Запоріжжя
2023**

УДК 821.161.2.09 (062.552)

У45

Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти: збірник науково-методичних праць / Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного. Запоріжжя : ТДАТУ, 2023. Вип. 26. 332 с.

Рекомендовано до друку вченою радою

*Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного
протокол №11 від 30.05.2023 р.*

Редакційна колегія:

Кюрчев С.В., д.т.н., професор, ректор ТДАТУ (головний редактор); Ломейко О.П., к.т.н., доцент, перший проректор (заступник головного редактора); Шарова Т.М., д.філол.н., професор, начальник ННЦ; Панченко А.І., д.т.н., професор, проректор з наукової роботи; Галько С.В., к.т.н., доцент, в.о. декана факультету енергетики та комп'ютерних технологій, Колокольчикова І.В., д.е.н., професор, в.о. декана факультету економіки та бізнесу; Іванова І.Є., к.с.-г.н., доцент, декан факультету агротехнологій та екології; Кувачов В.П., д.т.н., професор, в.о. декана механіко-технологічного факультету; Шокарев О.М., в.о. керівника ННІ ЗУП, кандидат технічних наук, доцент; Землянська А.В., к.філол.н., доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук.

У збірнику подано матеріали науково-методичної конференції ТДАТУ «Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти» (29 травня 2023 р., м. Запоріжжя).

Публікації присвячені питанням розвитку вищої освіти в умовах дистанційного навчання, використання інноваційних технологій в освітньому процесі, впровадження результатів наукових досліджень з пріоритетних напрямів у фахову підготовку здобувачів освіти технічних спеціальностей, провідним тенденціям суспільно-гуманітарної освіти.

Збірник буде корисним науково-педагогічним працівникам, учителям-практикам, аспірантам та здобувачам вищої освіти.

Статті опубліковано мовою оригіналу

Адреса редакції: 72312, ТДАТУ, пр-т Соборний, 226,

м. Запоріжжя, Запорізька обл.

e-mail: nnc@tsatu.edu.ua

Навчально-науковий центр університету

© Автори публікацій, 2023

© Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, 2023

ЗМІСТ

Антонова Г.В. <i>Дистанційне навчання: можливості та реальний досвід</i>	7
Болтянський Б.В., Болтянська Л.О. <i>Особливості використання ІТ-технологій в умовах дистанційного навчання</i>	13
Верхоланцева В.О., Паляничка Н.О., Фучаджи Н.О., Червоткіна О.О. <i>Міжнародна діяльність ТДАТУ в умовах воєнного стану</i>	21
Вершков О.О., Антонова Г.В. <i>Психологічна модель, що оперує формальними позначеннями емоційних станів</i>	26
Вершков О.О., Мацулевич О.Є., Тетервак І.Р. <i>Програмна реалізація процесу моделювання функціональних поверхонь двигунів внутрішнього згоряння при виконанні лабораторних робіт з дисципліни «Інформаційні технології у виробництві»</i>	31
Гулевський В.Б., Постол Ю.О., Ковальов О.О. <i>Використання інформаційних технологій як ефективного засобу вивчення дисципліни «Основи проєктування систем електрифікації»</i>	37
Дашивець Г.І., В'юнник О.В. <i>Застосування сітьового моделювання виробничих процесів в інженерних дисциплінах</i>	47
Дереза О.О., Дереза С.В. <i>Особливості підготовки фахівців технічних спеціальностей</i>	56
Єременко Л.В., Ісакова О.І., Шлеїна Л.І., Зімонова О.В. <i>Аналіз підходів до розуміння конфліктності як якості особистості в соціальній психології</i> ...	63
Журавель Д.П., Бондар А.М. <i>Інноваційні технології профорієнтаційної роботи для здобувачів освіти технічних спеціальностей</i>	74
Землянський А.М., Землянська А.В. <i>Значення дисципліни «Політологія» для формування політичної культури майбутніх фахівців</i>	80
Зімонова О.В., Шлеїна Л.І., Ісакова О.І., Єременко Л.В. <i>Щодо формування комунікативної культури здобувачів вищої освіти</i>	89
Зінов'єва О.Г. <i>Організація самостійної роботи студентів на базі використання інформаційних технологій</i>	97

Ісакова О.І., Шлєіна Л.І., Єременко Л.В., Зімонова О.В. <i>Філософський аспект розвитку вищої освіти</i>	103
Ковальов О.О., Самойчук К.О., Фучаджи Н.О., Гулевський В.Б. <i>Формування навичок науковця при викладанні дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності»</i>	112
Козлова Л.В., Малюк Т.В. <i>Методичні підходи до проведення навчальної практики в дистанційному режимі</i>	120
Колесніков М.О., Покопцева Л.А., Пащенко Ю.П. <i>Неформальна освіта – крок до кар'єрного зростання</i>	128
Кривонос І.А. <i>Імплементція інтерактивних методів у процес вивчення іноземної мови дистанційно студентами спеціальності «Готельно-ресторанна справа»</i>	140
Ломейко О.П., Самойчук К.О. <i>Динаміка контингенту здобувачів ТДАТУ в 2022-2023 навчальному році</i>	149
Мацулевич О.Є., Антонова Г.В. <i>Автоматизація робочого місця інженера-механіка</i>	160
Мацулевич О.Є., Дереза О.О., Тетервак І.Р. <i>Використання САD-системи UNIGRAPHICS для технологічної підготовки виробництва корпусних деталей</i>	166
Михайленко О.Ю., Чаплінський А.П. <i>Колористичне рішення учбових приміщень з урахуванням норм ергономіки</i>	176
Паляничка Н.О., Верхованцева В.О., Фучаджи Н.О., Червоткіна О.О. <i>Особливості викладання технічних дисциплін при дистанційному навчанні у період воєнного стану</i>	183
Панченко А.І., Волошина А.А., Мельник О.В., Волошин А.А. <i>Шляхи удосконалення дистанційного навчання при викладанні технічних дисциплін у вищій школі</i>	188

Покопцева Л.А., Колесніков М.О. <i>Розвиток особистості фахівця з агрономії під час навчання у вищій школі.....</i>	200
Попова І.О. <i>Формування soft skills у здобувачів вищої освіти енергетичного напрямку в процесі вивчення теоретичних основ електротехніки.....</i>	206
Попова І.О., Квітка С.О., Чаусов С.В. <i>Особливості організації освітнього процесу здобувачів-енергетиків із вивчення обов'язкових дисциплін в умовах воєнного стану.....</i>	216
Сабо А.Г. <i>До дискусії щодо доцільності застосування презентацій у навчальному процесі.....</i>	224
Самойчук К.О. <i>Методика написання наукової статті здобувачами вищої освіти технічних спеціальностей в умовах військового стану.....</i>	231
Сахно Л.А. <i>Кейс-технології у викладанні обліково-аналітичних дисциплін.....</i>	241
Скляр О.Г., Скляр Р.В. <i>Використання в освітньому процесі інтерактивних методів навчання.....</i>	250
Тараненко Г.Г. <i>Педагогічний дизайн як актуальна тенденція підвищення якості освіти.....</i>	259
Червоткіна О.О., Верхованцева В.О., Паляничка Н.О. <i>Основні тенденції розвитку професійної освіти в Україні і за кордоном.....</i>	265
Червоткіна О.О., Ковальов О.О., Фучаджи Н.О., Матвіїшин П.В. <i>Навчання під час війни в Україні.....</i>	273
Шаров С.В. <i>Методичні підходи до викладання технології проектування та адміністрування баз даних.....</i>	281
Шарова Т.М. <i>Навчальний процес релокованого закладу вищої освіти в умовах воєнного стану.....</i>	288
Шарова Т.М., Землянська А.В. <i>Використання Освітнього порталу в дистанційному навчанні: недоліки й переваги.....</i>	297

Шлеїна Л.І. <i>Академічна доброчесність як невід'ємна складова сучасної вищої освіти</i>	304
Шлеїна Л.І., Ісакова О.І., Єременко Л.В., Зімонова О.В. <i>Інформаційні технології та їх застосування у процесі викладання суспільно-гуманітарних дисциплін</i>	312
Kryvonos I. <i>The improvement of listening skills of future Hotel and Restaurant business specialists during the learning of the discipline «English for specific purposes»</i>	318
Lubko D. <i>Improving students' educational practice using interactive technologies on the Arduino platform</i>	326

Покопцева Л.А., к.с.-г.н., доцент, Колесніков М.О., к.с.-г.н.,
доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного

РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ ФАХІВЦЯ З АГРОНОМІЇ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Анотація. У статті розглянуто питання професійно-орієнтованого навчання агрономічним дисциплінам здобувачів вищої освіти, що навчаються за напрямом підготовки 201 - Агрономія. Показано, що реалізація професійно-орієнтованого навчання сприяє активізації освітньої діяльності здобувачів, на фоні підвищення ефективності процесу навчання, створення творчого освітнього середовища. Використання різноманітних форм, методів та засобів навчання забезпечує розвиток особистості, високу якість навчання та підготовку сучасного фахівця з агрономії.

Ключові слова: професійні компетентності, розвиток особистості, навчально-пізнавальна діяльність, дослідницька діяльність.

Постановка проблеми. Постійно зростаючий рівень розвитку суспільства вимагає підвищених вимог роботодавців до випускників закладів вищої освіти спеціальності 201 Агрономія. Сучасний фахівець повинен знати про роботу високотехнологічних машин і механізмів, розбиратися в технологічних картах, розуміти інструкції, написані іноземними мовами, працювати в команді, вміти переконувати, впевнено користуватися інформаційними системами. Фактично, це має бути висококваліфікований спеціаліст зі знаннями інженера та навичками робітника аграрної сфери. Тож виникає потреба у вихованні якісно нового рівня вищої освіти. Сучасна система вищої професійної освіти має формувати та розвивати в сукупності особистісні та професійні компетентності здобувачів вищої освіти.

При вирішенні цього завдання виникає глибоке протиріччя між прийнятою гуманістичною освітньою парадигмою, що ставить в основу інтереси особистості, і вимогами професійно-орієнтованого процесу навчання. Такий розвиток не враховує індивідуально-психологічні

особливості здобувачів, їх схильність до різних сфер професійної діяльності. Проблема ускладнюється тим, що базовий рівень підготовки вчорашніх школярів не завжди невисокий. Для підвищення мотивації до навчання здобувачів першого курсу необхідно розробити та реалізувати на практиці комплекс педагогічних умов, які змогли б забезпечити розвиток особистості та сприяти вихованню конкурентоспроможного фахівця.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Досвід викладання у студентів напряму 201 - «Агрономія» дозволив створити навчально-методичні комплекси агрономічних дисциплін, що орієнтовані на розвиток особистості. Реалізація розвитку особистості здобувача базується на основних положеннях: особистісно-орієнтованого, діяльнісного і контекстного підходів.

Розвиток особистості у процесі навчання вимагає використання активних методів навчання, що є одним із найефективніших засобів залучення студентів до навчально-пізнавальної діяльності. Їх використання обумовлено тим, що компетенції та компетентності формуються лише у досвіді власної діяльності [1]. Активні методи навчання – це способи активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів, які спонукають їх до активного мислення та практичної діяльності в процесі оволодіння матеріалом. При цьому активними є і викладач, і здобувачі [2].

Активні методи навчання передбачають використання системи методів, що спрямована не на викладання спікером готової інформації та її відтворення, а на самостійне оволодіння здобувачами знань у процесі активної пізнавальної діяльності. Саме в активній діяльності, що направляє викладачем, здобувачі вищої освіти можуть опанувати необхідні компетенції та компетентності для їх професійної діяльності, при цьому розвиваються і творчі здібності. В основі активних методів лежить діалог між викладачем і здобувачами та між здобувачами. При цьому розвиваються комунікативні здібності, уміння вирішувати проблеми колективно.

Формулювання цілей статті. Агрономічні дисципліни, за умов збереження фундаментальності, повинні забезпечувати вирішення професійних завдань, що виникають у практичній діяльності фахівця з агрономії. Тому перед нами постало питання перегляду міждисциплінарних зв'язків між агрономічними дисциплінами, в тому числі і дисциплінами професійного циклу, а також виникла необхідність

приділити більше уваги методичним і науковим питанням для успішного засвоєння всіх дисциплін.

Виклад основного матеріалу досліджень. На початку навчання здобувачів на спеціальності Агрономія була проведена діагностика індивідуально-психологічних особливостей здобувачів вищої освіти, їх особистісного та інтелектуального розвитку, схильності до діяльності у різних сферах (людина – природа, людина – знакова система, людина – техніка, людина – людина, людина – художній образ), схильності до різних сфер діяльності [3].

Отримані результати дозволяють викладачу правильно організувати освітній процес, який сприяє ефективній навчально-пізнавальній діяльності здобувачів, розвитку їх здібностей (інтелектуальних, творчих, професійних компетенцій). Крім того, отримана інформація необхідна здобувачам для самопізнання, подальшого саморозвитку та самореалізації. Важливим фактором, що забезпечує розвиток особистості здобувачів вищої освіти у процесі навчання агрономічним дисциплінам, є переробка та структурування змісту дисципліни відповідно до вимог освітньо-професійної програми [4].

У процесі навчання агрономічним дисциплінам активні методи можна використовувати на всіх етапах освітнього процесу [5; 6]. На етапі первинного оволодіння знаннями використовуються проблемні лекції, лекції-візуалізації, лекції-розмови; на етапі закріплення знань практичні заняття проводять у формі проблемних чи тематичних семінарів. Практичні заняття проводять у формі ділової гри, яка передбачає зайняття першого місця у змаганні під час проведення практичної роботи за критеріями найбільш чіткого, швидкого виконання, правильності оформлення, дотримання правил техніки безпеки. При цьому необхідно закріпити та узагальнити знання, отримані на теоретичних заняттях, сформувані предметні вміння та навички на тему заняття, соціальні вміння та навички спілкування та взаємодії, сприяти вихованню професійного мислення, прийняттю та розвитку форм колективної роботи.

Перед початком такої гри необхідно провести співбесіду щодо контрольних питань та отримати здобувачам допуск до виконання практичної роботи. Здобувачі, які отримали допуск, стають розробниками та об'єднуються у групи. Розробники кожної групи розподіляються за ролями: командир, який приймає остаточні рішення кожному етапі гри, вирішує спірні ситуації, оцінює діяльність кожного розробника наприкінці гри, відповідає за трудову дисципліну у групі під час гри; оператор

(відповідає за прилади, обладнання, правильність вимірів), бухгалтер, який відповідає за правильність розрахунків.

Під час гри між групами ведеться змагання за якість та швидкість вирішення проблемних питань. Група розробників, що посіла перше місце, звільняється від захисту практичної роботи, надаючи по ній тільки звіт. Решта розробників захищає практичну роботу.

Кількість питань захисту залежить від місця, зайнятого групою у грі. Викладачем можуть призначатися і штрафні санкції за порушення правил гри, невиконання своєї ролі, порушення дисципліни у вигляді додаткових питань. Після виконання практичної роботи командир оцінює діяльність кожного учасника за рівнем активності та продуктивності кожного у грі, розподіляє їх за місцями, що записується у листі аналізу діяльності групи. З групи виділяється найактивніший та найпродуктивніший учасник, який об'єктивно оцінює якість виконання практичної роботи іншою групою.

Під час підбиття підсумків заняття заслуховується доповідь активних представників кожної групи щодо виконання практичної роботи; проводиться обговорення, виправлення помилок, розподіл груп за місцями.

Одним напрямів розвитку майбутнього агронома є навчально-дослідницька діяльність, яка також є професійно орієнтованою. На випусковій кафедрі працюють наукові гуртки, які мають науково-експериментальний характер. Тут здобувачі можуть працювати відповідно до нахилів і бажань. Тематика агрономічних досліджень може бути наступною:

- Органічні технології в рослинництві;
- Сучасні інтенсивні технології в плодівництві і виноградарстві;
- Обґрунтування антистресових прийомів в інтегрованих ресурсозберігаючих технологіях вирощування зернових культур;
- Удосконалення технологій вирощування олійних культур в умовах недостатнього зволоження Степової зони;
- Вплив регуляторів росту на продукційний процес сільськогосподарських культур в умовах Півдня України;
- Удосконалення систем інтегрованого захисту сільськогосподарських культур Півдня України;
- Наукові основи збереження родючості і раціонального використання зрошуваних ґрунтів Південного Степу України;
- Удосконалення технології вирощування саджанців черешні, овочевих та баштанних культур у зоні Південного Степу України;

- Адаптованість сортів кісточкових культур до вирощування в умовах Південного Степу України та придатність їх плодів до первинної переробки.

Запропоновані теми дозволяють зрозуміти значущість агрономічних дисциплін для майбутньої професійної діяльності, тим самим значно підвищують мотивацію вивчення дисциплін.

Висновок. Професійно-орієнтоване навчання агрономічним дисциплінам створює передумови успішного розвитку особистості здобувача вищої освіти.

Література

1. Докукіна О.М. Сутність та особливості особистісного самовизначення старшокласників. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб. наук. праць* / за ред. І.Д. Бежа, В.М. Оржеховської, В.В. Вербицького та ін. Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2011. Вип. 15. Книга 2. С. 72–79.

2. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: підручник. К. : Каравела, 2008. 352 с.

3. Аносова А.В. Самопізнання та самовдосконалення як складові процесу формування комунікативної культури індивіда. *Народна освіта: електронне наукове фахове видання*. 2015. Вип. 2(26). URL : https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=3361

4. Черкашина Т.В. Формування культури взаємин між викладачами і студентами у навчально-виховному процесі технікуму : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07 / Черкаський нац. ун-т ім. Б. Хмельницького. Черкаси, 2008. 255 с.

5. Рибальченко А. Професійна підготовка майбутніх агрономів в контексті розвитку АПК України. *Редакційна колегія*. 2019. Т. 124.

6. Курбатова, Ю.В. Принципи розвитку професійного становлення майбутнього агронома. *Educational Dimension*. 2012. Т. 35. С. 222–230.

Pokoptseva L., Kolesnikov M. The development of an agronomy specialist personality during high school education.

Summary. The article deals with the issue of professionally oriented training in agronomic disciplines for students of higher education who study at the 201 – Agronomy training program. It is shown that the implementation of professionally oriented training contributes to the activation of the educational activities of the applicants, against the background of increasing the effectiveness of the training process, forming a creative educational

environment. The use of various forms, methods and means of education ensures personality development, high quality of education and preparation of a modern specialist in agronomy.

Keywords: *professional competences, personality development, educational and cognitive activity, research activity.*

